80 LET ZMAGE NAD FAŠIZMOM IN NACIZMOM

9. maja praznujemo »Dan zmage nad fašizmom in nacizmom«. Sprva so Nemci kapitulacijo podpisali že 7. maja v Reimsu. Ob podpisu so bili prisotni le zavezniški poveljniki. To je razjezilo sovjetskega voditelja Josifa Stalina, ki je zahteval, da so pri podpisu kapitulacije prisotne vse velike članice »protihitlerjevske koalicije« in da se kapitulacija podpiše v Berlinu.

Sovjetska Zveza je v drugi svetovni vojni izgubila preko 26 milijo-nov ljudi. Na vsakega ameriškega vojaka je bilo ubitih kar 80 sovjetskih vojakov. Kar 95 odstotkov vseh žrtev treh največjih zaveznic je bilo sovjetskih, tako da je nestrinjanje Sovjetov bilo razumljivo. Podpis v Reimsu so označili le za predhodnega, dan kasneje, 8. maja 1945 pa je v Berlinu ob prisotnosti sovjetskih, ameriških, britanskih in francoskih poveljnikov, Wilhelm Keitel podpisal akt brezpogojne kapitulacije. V Moskvi je bil tedaj že 9. maj tako, da se je v Sovjetski zvezi in ostalih državah, ki so po vojni imele socialistično državno ureditev »Dan zmage nad fašizmom« praznoval 9. maja, v državah Zahodne Evrope in ZDA pa dan prej. S tem se je v Evropi uradno končala II. svetovna vojna, čeprav so boji z enotami Sil Osi trajali v Jugoslaviji (na Koroškem) vse do 15. maja.

Trajala je 70 mesecev in je bila dotlej najstrahotnejša v zgodovini človeštva. Terjala je približno 55 milijonov človeških žrtev, 35 milijonov ranjenih in približno dva milijona pogrešanih.

Nikoli prej v zgodovini niso bile žrtve med civilnim prebivalstvom tako velike. Po poročilu komisije za vojno škodo v Sloveniji – objavljeno je bilo leta 1945 – je na našem ozemlju od leta 1941 do 1945 življenje izgubilo nekaj manj kot 50.000 ljudi, toliko jih je bilo tudi ranjenih; zaprtih, izseljenih in interniranih, prisilno mobiliziranih ali odpeljanih na prisilno delo pa je bilo nekaj več kot 154.000 ljudi. Seveda navedeni podatki niso popolni.

Avtor: Danijel Osmanagič in Pavle Jakopič